

Zpráva z druhého ročníku mezinárodní konference „International Legal History Meeting of PhD Students“¹

Na počátku nového akademického roku 2024/2025 ve dnech 11. a 12. září se na Právnické fakultě Masarykovy univerzity konal druhý ročník mezinárodní konference s názvem „International Legal History Meeting of PhD Students“, který organizovala zdejší katedra dějin státu a práva. Jejím hlavním účelem bylo vytvořit platformu pro setkání doktorandů a postdoktorandů z oborů dějin státu a práva a římského práva z celé Evropy. Cílem setkání bylo představit dosavadní výsledky disertačních výzkumů, vyměnit si zkušenosti z doktorského studia a akademického života a odborně diskutovat o prezentovaných tématech. Účastníci tak měli příležitost seznámit se s kolegy z rakouských, maďarských, slovenských, polských, bulharských, rumunských a českých právnických fakult, což umožnilo rozvoj odborné spolupráce a navázání mezinárodních vztahů.

Brněnská konference byla zahájena úvodním proslovem vedoucího katedry dějin státu a práva, Jaromíra Tauchena, který všechny účastníky srdečně přivítal a popřál jim, aby jejich čas strávený v Brně byl ve všech směrech obohacující. Po celou dobu konference byl hlavním moderátorem David Kolumber, který se navíc ujal role průvodce po historickém centru Brna.

Konference byla rozdělena do několika tematických sekcí, vždy po dvou v jednom jednacím dni. První část se nesla v duchu římské a klasické právní tradice. Prvním vystupujícím této sekce byl Michael Binder z Vídeňské univerzity, který se ve svém příspěvku zaměřil na srovnání předčasného splacení dluhu podle ABGB a římského práva. Následoval Mateusz Ulanowicz z Univerzity v polském Białystoku, který ve své prezentaci přiblížil výjimečnou situaci implementace francouzského občanského práva v Polsku v 19. století. Třetí vystoupila Lenka Skoupá z Univerzity Karlovy, která posluchačům představila svůj disertační výzkum o Justiniánských Institucích zabývajících se právní nezpůsobilostí. Po ní předstoupil Václav Dvorský z téže univerzity, jenž se ve svém příspěvku věnoval úrokům z prodlení u úschovy v římském právu. Poslední příspěvek této sekce přednesl Radosław Miśkiewicz z Varšavské univerzity, který seznámil účastníky s problematikou neplatnosti práva v právním systému klasických Athén v souvislosti s tzv. Diokleovým zákonem.

Po přestávce vystoupila Ivona Encheva z Jihozápadní univerzity Neofit Rilski v bulharském Blagoevgradu s příspěvkem, ve kterém se věnovala problematice námitek v římském právu. Následně promluvil Cristian-Codrin Botu z rumunské Univerzity Babeş-Bolyai,

¹ Tento příspěvek vznikl na Masarykově univerzitě v rámci projektu *Aktuální problémy teorie a dějin práva*, číslo MUNI/A/1504/2023, podpořeného z prostředků účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum, kterou poskytl MŠMT v roce 2024.

kteřý se věnoval historické analýze subjektivních a objektivních teorií výkladu smluv. Poté předstoupil Kacper Żochowski z Varšavské univerzity se svým pohledem na císařské konstituce v peticích z 3. století v Egyptě v době, kdy byl součástí římské říše. Poslední prezentaci před obědem přednesla Zsanett Dorang z Univerzity Gáspára Károliho Reformované církve v Maďarsku v Budapešti, která posluchače seznámila s úpravou souhrnného trestu v Uhersku v 19. století.

Po obědové pauze začala druhá část konference věnovaná komparativní právní historii. Bence Zsolt Kovács z Univerzity Ference Deáka v maďarském Miškovci zahájil tento blok zajímavou přednáškou o otroctví na území dnešního Moldavska a části Rumunska. Následovala Eva Bažantová z Univerzity Karlovy s příspěvkem věnujícím se snahám o změny v majetkových právech vdaných žen v Anglii v druhé polovině 19. století. Třetím prezentujícím byl Benedek Varga, který představil některé aspekty stíhání hospodářských trestných činů v meziválečném Maďarsku se zvláštním zřetelem na podvod spojený s bankrotem. Poté vystoupil Jakub Jankovič z Univerzity Komenského v Bratislavě, který ve svém referátu analyzoval některá nařízení ministra s plnou mocí pro správu Slovenska v po vzniku samostatného československého státu. Následoval Igor Hron z téže univerzity s příspěvkem, ve kterém se zabýval osobností Jana Löwenbacha, právníka a hudebního skladatele, jenž spolupracoval mimo jiné s Leošem Janáčkem. Poslední dva vystupující prvního konferenčního dne byli z hostitelské instituce: Lukáš Maliňák hovořil o kolizním právu, výhradě veřejného pořádku a aplikací norimberských zákonech v britské judikatuře ve 30. letech 20. století a Martina Míková, která krátce přiblížila proces před vojenským soudem s bývalým československým legionářem Rudolfem Zelenkou.

Hlavním tématem druhého dne konference byly právní reformy. Prvním vystupujícím byl Borisz Bendegúz Burger z Katolické univerzity Petera Pázmányho v Budapešti, který představil svůj disertační výzkum věnovaný trestním řízením v Maďarsku po skončení první světové války. Následoval Jakub Novák z Masarykovy univerzity, jehož téma výzkumu představuje soudnictví československých legií v Rusku. Ve svém příspěvku hovořil o roli Radoly Gajdy v tomto specifickém soudním systému. Poté vystoupila Frederika Vešelényiová z Univerzity Komenského v Bratislavě s příspěvkem věnujícím se vývoji sociální péče o děti a mládež mezi lety 1930–1945 v okrese Dolní Kubín. Následně Boglárka Lilla Schlachta z univerzity Gáspára Károliho Reformované církve v Budapešti představila problematiku kárného postihu soudců Královského odvolacího soudu v Budapešti (1936–1950).

Po krátké přestávce pokračovala závěrečná část konference prezentací Zuzany Löbbling z Univerzity Karlovy na téma poválečných restitucí uměleckých děl, konkrétně umělecké sbírky Richarda Morawetze. Následoval Fábán László Horváth z Katolické univerzity Petera Pázmányho v Budapešti, jenž krátce představil soudní praxi lidových soudů v Maďarsku v období těsně po druhé světové válce. Poslední čtyři vystupující byli z Masarykovy univerzity. Prvním z nich byl Jan Kabát, který posluchače seznámil s problematikou tvorby občanských zákoníků v socialistickém Československu a účastí laiků na jejich vypracovávání. Poté Adam Šplíchal, hovořil o právní úpravě kolektivizace v socialistickém Československu. Svůj referát obohatil osobní zkušeností s kolektivizací, která zasáhla jeho rodinu. Třetím vystupujícím byl Milan Dobeš, který představil uplatňování trestného činu hanobení národa, rasy a přesvědčení v socialistickém Československu, s důrazem na hanobení skupiny obyvatel pro jejich příslušnost mezi stoupence socialistického státního

a společenského zřízení. Poslední vystupující byla Petra Zapletalová, která představila část výzkumu své doktorské práce, ve které se věnuje činnosti trestních komisí Národních výborů v Československu za socialismu.

V závěru konference organizátoři poděkovali za dlouhé, veskrze zajímavé a konstruktivní odborné diskuse po skončení každého přednáškového bloku. Tyto produktivní debaty odlišovaly toto setkání od jiných podobných českých konferencí, kde takové diskuse často chybí. Poznatky a připomínky vyslovené ostatními účastníky jistě doktorandky a doktorandi využijí při zpracování svých disertačních prací. Toto mezinárodní doktorandské setkání lze považovat za velmi vydařené, a nezbývá než vyjádřit přání, abychom se i v dalších letech mohli setkávat při prezentaci dílčích výsledků vědecké práce nejmladší generace evropských právních historiků a měli možnost se vzájemně inspirovat a motivovat k další práci.

S psanými příspěvky se bude moci široká veřejnost seznámit v připravovaném konferenčním sborníku, který bude k dispozici jak v tištěné, tak v elektronické podobě na webových stránkách brněnské právnické fakulty. Jeho editory budou opět Jaromír Tauchen a David Kolumber. Sborník z prvního ročníku této konference s názvem „Edge of Tomorrow: The Next Generation of Legal Historians and Romanists“² dosáhl velkého úspěchu, když byl zařazen do databáze Web of Science. Nezbývá než doufat, že i připravovaný sborník bude do této databáze rovněž zařazen.

Milan Dobeš³

doi: 10.14712/2464689X.2025.13

² TAUCHEN, Jaromír a David KOLUMBER (eds.). *Edge of Tomorrow: the Next Generation of Legal Historians and Romanists: Collection of Contributions from the 2022 International Legal History Meeting of PhD Students*. Brno: Masarykova univerzita, 2022, 304 s., ISBN 978-80-280-0155-1 (print), 978-80-280-0156-8 (online, pdf).

³ Mgr. Milan Dobeš, Katedra dějin státu a práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno.